

Harcza István

**„TÖRÉSEK ÉS KÖTÉSEK A TÁRSADALOMBAN”
(ANDORKA RUDOLF EMLÉKKONFERENCIA)**

Az Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság 1999 április 22-23-án a KSH-ban rendezte meg az Andorka Rudolf Emlékkonferenciát, amellyel a szervezők és résztvevők tisztelegni kívántak Andorka Rudolf munkássága és emléke előtt.

A konferencián Cseh-Szombathy László, a Társaság elnöke és Vukovich Gabriella a KSH elnökhelyettese mondott megnyitó beszédet, amelyben röviden méltatták a társadalomtudós gazdag szakmai életútját, ezen belül is a KSH-ban eltöltött és sokak számára életre szóló tapasztalatokat nyújtó éveit.

A konferencia jelképes címválasztása nem véletlenül utal a társadalmi integrációra, illetve annak megbomlására, hiszen valamennyi főbb témakör előadója többnyire ezekre az általános kérdésekre kereste a választ. A szervezők úgy vélték, hogy ezek a nagy ívű általános kérdések foglalkoztatták a legtöbbet Andorka Rudolfot is. A konferencia nagyon gazdag programját mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy 33 előadás, illetve korreferátum hangzott el és zárásként egy kerekasztal-beszélgetésre is sor került, amelyen Harrach Péter miniszter, a Szociális és Családügyi Minisztériumból, Pongrácz Tiborné demográfussal és Tausz Katalin szociológussal a családpolitikáról vitakozott.

Az első szekcióülés (elnöke: Róbert Péter) **"Iskola, esély, egyenlőtlenség, mobilitás"** címmel alapvetően az iskolai továbbtanulást befolyásoló tényezők szerepét, illetve ezek hatásmechanizmusait vizsgálta. Ezen belül is kiemelt kérdés volt a származás és ezzel összefüggésben az anyagi és kulturális tényezőknek a nemzedéki átörökítésében játszott szerepe. Bukodi Erzsébet nyitóelőadásához Buda András és Pusztai Gabriella korreferátumai kapcsolódtak, amelyek célzott sokaságon végzett vizsgálatok eredményeit mutatták be. Vicsek Lilla ugyancsak egy konkrét csoport, a vállalati felsővezetők mobilitását kutatta és e téren a nemi hovatartozás jelentőségét tárta fel.

A második szekcióülés (elnök: Harcza István) **"Rétegződés, szegénység, peremhelyzet"** címmel igen szerteágazó kérdéskörökkel foglalkozott. Spéder Zsolt az inaktív csoportok tagozódásával kapcsolatos elméleti és módszertani kérdések feszegetése mellett a népességi arányok alakulását is érzékeltette. Monostori Judit és Székely Judit a KSH által a szociális segélyezették körében végzett vizsgálatok néhány főbb eredményét mutatták be. További két előadás a peremhelyzetű csoportok sajátos problémáit villantotta fel (az egyik a roma népesség belső tagozódását (előadók: Molnár László és Skultéty László), a másik a szociális földprogramban résztvevő, zömében roma családok adaptációs lehetőségeit mutatta be (előadó: Szervák Tibor).

A következő ülés meglehetősen homogén témakört **a normakövetés és a normasértés** kérdéseit járta körbe (elnök: Elekes Zsuzsa). Öt előadó, Baráth Árpád, Balázs János, Tóth István György, Czako Kálmán és Bozsonyi Károly a normakövetés és normasértés társadalmi megítélését, adott esetben a társadalmi konfliktusokba való beágyazódását vizsgálta. A további négy előadás pedig részben **az öngyilkosság időbeni trendjeit** és jelenségét befolyásoló makro- és mikroszintű tényezők vélelmezhető szerepét, részben a regionális különbségek gazdasági és kulturális hátterét igyekezett feltárni. Ez utóbbi témakörrel Kolozi

Béla - Kovács Katalin, Paksi Borbála - Zonda Tamás, Szilárd János - Temesvári Beáta - Dobranovics Ilona, valamint Oravecz Róbert előadása foglalkozott.

A negyedik szekcióülés "**Népesedés és család**" (elnök: Faragó Tamás) címmel tematikailag ugyancsak színes palettát mutatott be. Hofer Tamás a demográfiai átmenet és a paraszti kultúra változásaival összefüggő kérdéseket taglalta. Két előadó, Pongrácz Tiborné, valamint Kamarás Ferenc a gyermekvállalás és termékenység alakulását befolyásoló tényezőket vizsgálta. Antal Z. László a korfa, tehát a népesség kormegoszlása és a vallásosság alakulása közötti kapcsolatot helyezte kutatásai középpontjába.

Néhány előadás részben a **családi viszonyok formálódásával**, ezen belül is az élettársi kapcsolatok jellemzőivel, részben a multifunkcionális család korábbi időszakokban betöltött szerepével foglalkozott. (Előadók: Tárkányi Ákos, Husz Ildikó, Szirácsik Éva.) E blokkban hangzott el Illés Sándornak a belső vándorlásról szóló előadása.

A záró, idegen nyelvű szekcióülés keretében neves külföldi és magyar kutatók adtak áttekintést a **társadalmi struktúra és mobilitás** témakörében végzett kutatásaikról. Előadók: Rudolf Richter (Bécs), Stefan Hradil (Mainz), Jules Peschar (Groningen), Vaskovics László (Bamberg), valamint Lengyel György és Róbert Péter.

A szervezők, döntően a konferencián elhangzott előadásokra alapozva ez év őszén - emlékkötet kiadását tervezik, amelyből az olvasók részleteiben is tájékozódhatnak a rendezvény tudományos értékeiről.